B

Second Terminal Evaluation-2016

First Language Part I - Paper -I

SANSKRIT- Part 1

(For Academic and Oriental Sanskrit Schools)

Class -IX

Time - 1½ Hours

Total Score - 40

निर्देशाः -

- १५ निमेषाः समाश्वासकालः। प्रश्नान् पठितुम् उत्तराणि क्रमीकर्तुं च अयं कालः उपयोक्तव्यः।
- प्रश्नान् निर्देशान् च सम्यग् अवगम्य एव उत्तराणि लेखनीयानि।
- उत्तरलेखने मूल्याङ्काः कालः च परिगणनीयाः।
- विवर्तनप्रश्नाद् ऋते सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरलेखने देवनागरीलिपिरुपयोक्तव्या।

1. कोष्ठकात् समुचितमुत्तरं निर्धार्य लिखत। 4x1=4

क) चतुष्कोणमितेः समवाक्यं केन आविष्कृतम् ?

(श्रीधराचार्येण, ऐन्स्टीन् महाशयेन, भास्कराचार्येण)

ख) स्थापत्यवेदः कस्य वेदस्य उपवेदः भवति?

(ऋग्वेदस्य, सामवेदस्य, अथर्ववेदस्य)

ग) निरुक्तं कतिविधं भवति ?

(पञ्चविधम्, षड्विधम्, अष्टविधम्)

घ) अधोदत्तेषु केरलीयचरित्रकाव्यं किम् ?

(रघुवंशम्, हरिवंशम्, मूषिकवंशम्)

2. यथोचितं योजयत। 4x1=4

क) अष्टाङ्गहृदयः	-	मूषिकदेशः।
ख) पालकः	-	वाग्भटः।
ग) पुरा नवम्	-	बोधायनः।
घ) पै	-	पुराणम्।

11/627/2016

3. अधोदत्तात् वाक्यात् क्त्वान्त- ल्यबन्त-तुमुन्नन्तरूपाणि विविच्य लिखत। **1x3=3**

हिमालयं प्रविश्य पार्वती परमेश्वरं वररूपेण लब्धुं घोरं तपः कृत्वा स्वाभिष्टान् स्वायत्तीचकार।

4. वास्तुशात्रम् अधिकृत्य सूचनानुसारं लघुटिप्पणीं लिखत। **1x5=5**

सूचना- वास्तुशास्त्रं .... स्थापत्यवेदः .... मनुष्यालयचन्द्रिका.......भूमिलक्षणम् .... परिस्थितेः अनुकूलम्।

5. पद्यं पठित्वा अस्य गद्यक्रमस्य रिक्तांशान् पूरयत। **1x2=2**

अथ तस्य विभोरनन्तरो
विजयी सद्गुणरत्नसागरः।
बलभद्रसमानविग्रहो
वलभो नाम बभूव पार्थिवः।।

गद्यक्रमः - अथ तस्य .... सद्गुणरत्नसागरः .... नाम.......... बभूव।

6. प्रादेशिकभाषया लिखत। **1x5=5**

भारतीयानां शिल्पकलावैभवम् अतिप्रसिद्धं भवति। तादृशवैदग्ध्यस्य उत्तमोदाहरणं भवति कोणार्क् सूर्यमन्दिरम्। युनस्को (UNESCO) संस्थया विश्वपैतृकत्वेन इदं मन्दिरम् अङ्गीकृतम्। सप्ताश्वसहितः सूर्यरथः इव भासते इदं मन्दिरम्। ओडीसा(ORISA) राज्यस्थं मन्दिरमिदं सर्वान् आह्लादयन्ति।

7. स्ववाक्ये योजयत। **2x1=2**

विना।

8 . उदाहरणानुसारं सन्धत्त। **1x1=1**

उदा- *महत् + अस्ति - महदस्ति।*

क) तत् + अनुसृत्य - .... ।

9. **अनुयोज्यं पदं कोष्ठकात् चित्वा पट्टिकां पूरयतु।** **4x1=4**

केशः	आतपत्रम्	ऐश्वर्यम्
तुरगः	पायसम्	पादपः

क) ईश्वरस्य भावः - .... ।

ख) आतपात् त्रायते - .... ।

ग) पयसा संस्कृतम् - .... ।

घ) के (शीर्षे) शेते - .... ।

10. **खण्डिकां पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।** **5x1=5**

संस्कृतनाटकेषु प्रसिद्धं भवति प्रबोधचन्द्रोदयः। कृष्णमिश्रेण यतिना विरचितमस्ति नाटकमिदम्। अद्वैतसिद्धान्तमेव अस्य नाटकस्य प्रतिपाद्यविषयः। **नाटकेऽस्मिन्** कामक्रोधलोभमोहादयः सन्ति कथापात्राणि। प्रबोधचन्द्रोदयस्य कैरल्याम् अनूदनं महाकविना कुमारनाशान् महाभागेन कृतम्।

१) प्रबोधचन्द्रोदयस्य कर्ता कः ?

२) प्रबोधचन्द्रोदय नाटकस्य मुख्यप्रतिपाद्यः कः ?

३) नाटकस्यास्य कैरलीविवर्तनं कः कृतवान् ?

४) नाटकेऽस्मिन् कथापात्राणि कानि ?

५) अधोरेखाङ्कितस्य सन्धिच्छेदं कुरुत।

11. **उदाहरणानुसारम् एकपदं लिखत।** **1x1=1**

उदा- यशोनिधिः - यशसां निधिः ।

तपोनिधिः - ....।

12 . **वेदानां वेदाङ्गानां च विविच्य पट्टिकां कुरुत।** **4x1=4**

सामः	ज्योतिषम्	अथर्वः	व्याकरणम्
निरुक्तम्	ऋक्	छन्दः	यजुस्